

REZUMAT TEZĂ

EVALUAREA STĂRII DE SĂNĂTATE ORALĂ A COPIILOR

ÎN RELAȚIE CU DIETA ȘI STILUL DE VIAȚĂ

Conform Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), sănătatea este o stare completă de bine din punct de vedere fizic, mental și social. Sănătatea orală este o stare care se caracterizează prin absența senzației de durere cronică a regiunii orale și faciale, prin absența leziunilor orale, a defectelor congenitale, a bolii parodontale, a leziunilor carioase, respectiv a pierderii unităților dentare și a altor tulburări care pot afecta cavitatea orală. OMS raportează o prevalență largă a cariilor dentare în rândul copiilor, estimările sugerează că între 60% și 90% din populația pediatrică poate fi afectată la nivel global, ceea ce face din cariile dentare o criză majoră de sănătate publică.

Caria dentară are o etiologie plurifactorială, iar la apariția ei contribuie flora microbiană cariogenă, substratul nutritiv și calitatea țesuturilor dure. Factorii locali favorizanți ai cariilor dentare, sunt: morfologia dentară accidentală care favorizează retenția alimentară, malpoziția dentară, igiena orală deficitară, masticția, respectiv prezența sau absența a fluorului în apă. Alți factori care contribuie la o prevalență ridicată a cariilor dentare, sunt obiceiurile alimentare (în special consumul excesiv de gustări și băuturi zaharoase), practicile de igienă orală, statutul socioeconomic și accesul la îngrijirea dentară.

Teza de doctorat vizează evaluarea corelației dintre stilul de viață, obiceiurile nutriționale, prevalența cariilor dentare și sănătatea orală în rândul copiilor de școală primară, din două județe din România (Mureș – județ din macroregiunea de Nord-Vest a României și Bistrița Năsăud – județ din macroregiunea Centrul României), respectiv modul în care factorii socio-economici influențează starea de sănătate orală a școlarilor. Teza de doctorat vizează cunoașterea obiceiurilor alimentare ale școlarilor și influența lor, inclusiv a factorilor socio-economici și nutriționali asupra bolilor orodentare, evidențierea diferențelor dintre copiii proveniți din mediul urban și rural, prevalența cariilor dentare și evaluarea igienei orale, prin analizarea răspunsurilor date de tutorii lor legali. În mod specific, teza de doctorat urmărește estimarea și interpretarea incidenței cariei dentare, respectiv a altor markeri de sănătate dentară la copiii proveniți din cele două județe menționate. Motivația alegerii temei de cercetare s-a bazat pe faptul că, igiena și alimentația orală joacă un rol crucial în sănătatea generală a individului, în special în perioada copilăriei.

Pentru atingerea scopului general al tezei, am apelat la un studiu transversal de conveniență la care am aplicat chestionare de evaluare a cunoștințelor privind alimentația și igiena orală, inclusiv stilul de viață al copiilor. Au fost aplicate 3 modele de chestionare anonime, adresate copiilor, părinților și cadrelor didactice din școli, privind cunoștințele și atitudinea față de sănătatea orală, respectiv componentele stilului de viață și social cu risc. Părinții copiilor au fost rugați să completeze chestionare cu întrebări care vizează pe lângă informații demografice (vârstă, gen, mediul de proveniență, statutul social, nivelul de educație al părinților) și informații privind obiceiurile alimentare (frecvența și tipul de alimente pe bază de lapte, fructe, legume, consumate, respectiv frecvența și tipul de alimente/băuturi pe bază de zahăr consumate) și de igienă orală a copiilor (frecvența și timpul periajului dentar, utilizarea pastei de dinți cu fluor, a apei de gură, respectiv a aței dentare), stilul de viață, inclusiv statutul socio-economic al familiei. Mai mult, copiilor li s-a efectuat și un screening clinic pentru a evalua starea orală de sănătate (carii ale dinților temporari, permanenți, dinți lipsă din cauza cariilor, dinți plombați, inflamații gingivale, prezența anomaliilor dento-alveolare, fracturi dento-alveolare, etc.). Colectarea datelor s-a desfășurat într-un cadru controlat, în școli, sub supravegherea echipei de cercetare și a cadrelor didactice. Datele colectate au fost analizate utilizând software-ul statistic IBM® SPSS® Statistics, (de la IBM, Armonk, NY, SUA). Analiza a inclus metode statistice descriptive și inferențiale, pentru a evalua distribuțiile frecvențelor, mediile și deviațiile standard. De asemenea, s-au efectuat teste de corelație și regresie pentru a identifica relații semnificative între variabile. Rezultatele au permis identificarea factorilor cheie care influențează cunoștințele și comportamentele legate de sănătatea orală în rândul copiilor.

Primul studiu de cercetare efectuat a implicat 700 de copii cu vârste cuprinse între 7 și 10 ani, recrutați din nouă instituții de învățământ din mediul urban și rural din două județe românești, Mureș, respectiv Bistrița-Năsăud, împărțiți în 3 grupe de vârstă (7-8 ani, 8-9 ani și 9-10 ani). Un specialist calificat a efectuat o examinare orală pentru a evalua starea dinților copiilor, documentând numărul de dinți cariati, lipsă și obturați. Prezența plăcii bacteriene a fost evaluată

cu ajutorul unui indice al plăcii bacteriene, iar starea cariei dentare a fost cuantificată cu ajutorul indicelui dinților cariati, lipsă și plini (DMFT). Rezultatele studiului au arătat că scorul mediu al plăcii dentare a fost marginal mai mare la băieți (media = $0,69 \pm 0,36$) comparativ cu fetele (media = $0,65 \pm 0,40$). În plus, copiii din mediul urban au demonstrat un scor mediu al plăcii de $0,61 \pm 0,32$, în timp ce omologii lor din mediul rural au prezentat un scor mai mare de $0,73 \pm 0,38$. În modelele multivariabile, periajul neregulat, consumul zilnic mai mare de zahăr și aportul de ≥ 3 gustări/zi au fost asociate independent atât cu prevalența cariilor (DMFT>0), cât și cu un număr mai mare de DMFT ($p<0,05$).

Cel de-al doilea studiu de cercetare efectuat a inclus un eșantion de 1124 de copii, cu vârste cuprinse între 6-8 ani ($n=524$), precum și între 9-11 ani ($n=600$), elevi din nouă școli din județul Mureș, (4 școli din zonele urbane și 5 școli din zonele rurale). Rezultatele au arătat că, în rândul copiilor cu vârste cuprinse între 6-8 ani, prevalența cariei netratate a fost de 76,5%, iar prevalența apariției cariilor a fost de 77,7% (medie dmft = 3,9). În rândul copiilor cu vârstă cuprinse între 9-11 ani, prevalența cariei netratate a fost de 43,5%, iar prevalența experienței carioase a fost de 48,2% (medie DMFT = 1,9). Printre cei mai semnificativi factori asociați cu prevalența cariilor s-au numărat locația școlii ($p = 0,04$ pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 6-8 ani și $p < 0,001$ pentru cei cu vârsta cuprinsă între 9-11 ani); statutul profesional al mamelor ($p = 0,04$ pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 9-11 ani); consumul de dulciuri de ≥ 4 ori/zi ($p = 0,04$ pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 6-8 ani); timpul de periaj ≥ 3 min ($p = 0,03$ pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 9-11 ani); precum și tratamentele dentare de restaurare anterioare sau de urgență ($p < 0,001$ pentru toți copiii examinați).

În cel de-al treilea studiu de cercetare efectuat au fost incluși 1100 de copii cu vârsta cuprinsă între 6-10 ani din ambele județe ale României și a vizat investigarea prevalenței cariilor dentare ale copiilor de vârstă școlară din județele Bistrița Năsăud și Mureș, concentrându-ne pe modul în care consumul alimentar și compoziția corporală a acestora influențează dezvoltarea cariilor. Rezultatele au arătat că, elevii care consumă zilnic brânză au înregistrat o valoare DMFT mai mică decât copiii care nu consumă ($p<0,05$). În plus, cei care consumă alimente zaharoase au înregistrat valori mai mari ale DMFT comparativ cu cei care nu consumă ($p<0,05$). Greutatea corporală, IMC și circumferința taliei sunt corelate pozitiv cu DMFT, dar negativ cu dmft ($p<0,05$). Prevalența generală a cariilor a fost de 79,8% în dentiția primară și 63,6% în dentiția permanentă, cu rate ușor mai mari observate în județul Bistrița-Năsăud comparativ cu Mureș. Se pare că printre factorii predictivi ai prezenței cariilor la copii se numără nivelul de educație al mamei, frecvența consumului de zahăr și raportul de grăsime corporală.

Cercetările efectuate sunt extrem de semnificative deoarece evidențiază prevalența ridicată a cariilor dentare în rândul copiilor din România. În ciuda creșterii numărului de servicii stomatologice, există încă disparități în ceea ce privește îngrijirea orală, care rezultă din provocările socio-economice și finanțarea limitată a sistemului de sănătate. Studiile de cercetare se concentrează pe populațiile urbane și rurale din județele Mureș și Bistrița Năsăud, explorând o gamă largă de factori care contribuie la prevalența cariilor (statutul socioeconomic, practicile de igienă orală și nutrițională, obiceiurile și accesul la îngrijirea dentară), ceea ce scoate în evidență noutatea tezei de doctorat. Cercetările subliniază natura ciclică a cariilor dentare și impactul lor mai larg asupra calității vieții, performanței școlare, creșterii și dezvoltării copilului.

În ciuda creșterii numărului de medicilor stomatologi, sistemul de sănătate românesc se confruntă cu limitări financiare și cu politici de sănătate, care conduc la un acces inegal la tratament și prevenție. Pe baza rezultatelor obținute, subliniem necesitatea implementării unor măsuri preventive la nivel comunitar și școlar, precum activități de sănătate orală, campanii de educație pentru părinți, promovarea sănătății dietetice și accesibilitatea serviciilor stomatologice în zonele rurale. Pentru reducerea incidenței cariilor, recomandăm strategii precum re-evaluări periodice ale riscului de carii, introducerea sigilanților dentari, limitarea vânzărilor de produse zaharoase în școli și implicarea activă a familiei în educația sanitară. Nu în ultimul rând, un aspect esențial evidențiat în teză, este nevoia de politici adaptate contextului socio-economic și cultural specific României pentru a combate inegalitățile în sănătatea orală. În concluzie, cercetarea oferă o bază solidă pentru planificarea de intervenții eficiente, cu impact durabil în reducerea prevalenței cariilor dentare și îmbunătățirea sănătății orale a copiilor din regiune.

Doctorand

Seni Ana-Gabriela